

MAZÁN TÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhatalban átvéve.
Egy évre ..... 18 h.
Negyedévre ..... 4 " "
Melyben háshoz hordva:
Egy évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 " "
Közbe postán szállítva:
Egy évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 " "
Egyes szám ára 5 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhatalom
Nagyvárad, Sallógyi Dzsózsa u. 2.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hatalomhoz intézendők.

XXIII. évfolyam: 14. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1917 január 17.

Párbaj a világháboruban.

Két urról sikerült megtudnunk, hogy nagyszerűen értenek a kardforgatáshoz. Támadásban és védekezésben mindkettő egyformán kiváló. Nem félnek a veszélytől, bátran szembeszállanak vele, csak egy jó acélpenge legyen a kezükben. Olyan férfiak, akikre éppen ma van nagy szüksége a hazának, amikor aki csak teheti, fegyverrel a kezében áll ki a haza védelmére.

Ezek után azt méltóztatik gondolni, hogy vitézlő bajnokaink valamelyik véres csatában adták ragyogó példáját a magyar vitézségnek és véres leckében tanították meg az oláht vagy a muszkát mőresre?

Oh nem. A két vitéz egy hadseregszállítási ügy bonyodalmaival kívánta karddal keresztülvágni a budapesti Rákossy-féle vívóterem frontján.

Hát ehhez a kis páros viaskodáshoz volna a közvéleménynek néhány szava.

Szerintünk nincs olyan főbenjáró ügy, legyen az a legbonyolultabb hadseregszállítási eset, amelyet akármikor párbajjal volna szabad elintézni. A párbajt ma már minden okos ember elítéli általában. De hogy éppen most, a világháború közepén rontson egymásnak két uriember és állítsanak ki jegyzőkönyvet arról, hogy ezzel a becsület pompásan ki van reperálva: bossánat, ezen egyszerűen megbotránkozik minden érzékű ember.

A kiben arnyira dul a virtus, most nagyszerűen kiverelkedheti magát. Nem kell hozzá sok előzetes tárgyalás és jegyzőkönyvezés sem. Csak tessék a legközelebbi hadkiegészítő vagy honvéd kiegészítő parancsnoksághoz elfáradni és bejelenteni, hogy az illető egy másik fegyveres férfival sürgősen szembe akar kerülni. Kap szembenálló jelentkezőt hamarosan, még többet is, mint a mennyit óhajtana. A fegyverben is lehet válogatni: nem holmi bekarbolozott

kardokkal és ócska pisztolyokkal fog verekedni, hanem a modern technika legkiválóbb vívmányai-val: gycerstüzelő ágyúval, akár negyvenkettős mozsárral is nézhet farkasszemet. Ha egy Komjáthy-pisztoly alkalmas a becsület helyreállítására, mekkorát javít rajta egy Mannlicher vagy egy Krupp-ágyú!

Aztán van az esetnek más oldala is. Beszéljünk csak egy kissé komolyan. Ha valaki olyan kitűnő kardforgató és nincs is rá semmi oka, hogy ne tegye ki magát a veszélynek: akkor az menjen és verekedjék az ellenséggel, de ne ontson itthon magyar vért. Vérrel nem lehet becsületbeli kérdéseket, vagy pláne hadseregszállítási problémákat megoldani, de igenis lehet a hazát megvédeni. A hír szerint a két bajnok urak addig viaskodtak, míg egyszerre mindketten harc-

képtelenné váltak. Két elsőrangú kardforgatónk lett egyszerre harc-képtelen. Nem jobb és a hazára nem hasznosabb szolgálat lett volna e, ha mindketten egy-egy ellenséget tettek volna harc-képtelenné? Több haszna lett volna belőle a hazának is, — sőt talán még a becsületnek is!

A párbaj régen megérett már arra, hogy közönséges bűncselekménnyé devalváljak. Most a háborúban azonban ki kellene emelni a közönséges bűncselekmények közül, de nem azért, hogy rangemléssel uri virtussá léptessék elő, hanem hogy még jobban megbélyegezzék: egyenesen a haza elleni büntettnak kellene minősíteni.

Világháboruban — párbaj — gyerekek játszanak a tüzzel, mikor a ház ég a fejük felett.

*

Elhatoltunk az orosz főállásig.

Keleti harctér. Budapest, január 16. (Hivatalos.) Mackensen vezértábornagy hadserege. Tegnap délután az ellenség Namolosánál (Nemoloasa) a Szereth-mentén levő hidról állásaiból nagy tömegekkel előretört. Támadása a német tüzérség tüzeiben összeomlott. Este egyes árkainkba be tudott hatolni de ellentámadásban haladéktalanul ismét kivetítettük.

József főherceg vezéreszereges hadseregharcvonal. Oroszok és románok a Susita és a Casinu völgy között Ruys altábornagy hadserege ellen erős támadásokat intéztek. Mindenütt visszavertük őket, a Casinutól délre emelkedő egy magaslaton ellentámadással az ellenség 2 tisztje s 200 főnyi legénysége hadifogságunkba került. A Mesticanesti alagút közelében császári és királyi felderítő osztagok az ellenséges biztosító vonalon túl az orosz főállásig nyomultak előre s 20 fogolylyal tértek vissza.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonal. Lényeges esemény nem volt.

Olauz harctér. Budapest, január 16. (Hivatalos.) A Karszt arcvonalon tovább tart a tüzérségi tevékenység.

Bélkeleti harctér. Budapest, január 16. (Hivatalos.) Nincs külföldi esemény.

Wilson a békéért.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) A Morning Postnak táviratoszák Washingtonból, hogy Wilson új kísérletre szánta magát. Az a célja, hogy Németországot rábeszélje békefeltételnek közlésére.

Az oláhok megsemmisítették a Kulturliga egész titkos irattárát.

Az erdélyi bűnösök elleni bizonyítékok máglyán hamvadtak el.

Közvetlen forrásból, ahol az események főszereplői összefutnak, a Brassói Lapok szenzációs információt kapott a háboru előtt és annak folyamán Erdélyből megszökött renegátok utolsó, kétségbeesett manőveréről, amellyel lehetetlenné akarták tenni, hogy amennyiben csapataik elől idejében nem menekülhetnének és letartóztatnák őket, a híres Liga Culturalehoz, az erdélyi aspirációk fészkehez való korábbi kompromitáló viszonyuk nyomát eltüntessék. Hivatalos helyen érdekelt szemtanúk az eseményeket közvetlenül átélők vallomása alapján a következő tényállást állapították meg:

Mikor Mackensen és von Morgen tábornokok csapatai már erősen szorongatták Bukarestet, a Kulturliga erdélyi exponensei összegyűltek és kétségbeesetten tanakodni kezdtek, mi történjék a Kulturliga óriási irattárával, titkos levelezésével és naplóival, amelyekből az ő összeköttetések Jorga hírhedt ligájához a napnál világosab-

ban kiűnnek. A rengeteg, nagy termeket megtöltő irathalmazt ugyanis a teljesen esődöt mondott oláh vasúti forgalomra való tekintettel, valamint az oláh hadsereget ért súlyos csapások következtében beállott tejszűrésben már lehetetlen volt elszállítani. A tanácskozás eredménye végül is az lett, hogy

december 2-án délelőtt, négy nappal Bukarest elfoglalása előtt a Kulturliga irattárát kiűrtették a liga palotájának udvarára, hatalmas máglyát halmoztak össze az ezernyi levelekből, táviratokból és egyéb iratokból, ezután az egész bűnhalmazt elhamvasztották.

Mikor csapataink a városba bonyolultak, a Kulturliga irattárát már üresen találták.

Biharmegye háborus élelmezése.

492 község: 680 000 ember ellátása.

A háboru, annak nem remélt hosszú tartama s ellenségeinknek az az embertelen szándéka, hogy bennünket nem fegyverrel, de kiéhezéssel verjen le: soha el nem képzelt nagy és nehéz feladatot rótt azokra a tényezőkre, akiknek kezébe van letéve a kiéhezetésre szánt nemzeti élelmezése.

Az ország háborus közlélemezése megyék, törvényhatóságok szerint van megszervezve s a megye alispánja személyesen felel. Biharmegye közlélemezését Fráter Barnabás alispán irányítja. Csak az ő szervező képességét, hozzáértését s odaadását állapítjuk meg, amidőn kiemeljük, hogy Biharmegye azon megyék közé tartozik, ahol első rangú életszükségleti cikkek hiánya a közlélemezésben még soha fennakadást, zavart nem okozott.

Biharmegyéhez összesen 492 község tartozik, amelynek az 1910 ik évi népszámlálás szerint mintegy 680 ezer lakosa van. Ennyi ember élelmezése a legnagyobb tudást, odaadást igényli s azt a vasakaratot, hogy a felmerülő nehézségeket leküzdje minden érdek ellenére és minden körülmények között.

Biharmegye alispánja mellett, a megye közlélemezési ügyosztálya áll Elek Mór kitűnő vezetése alatt. Ez ügyosztálynak vannak alárendelve a megye 17 főszolgabíró-sága mellett működő járási élelmezési előadók, kiknek viszont az egyes községek előjárósága engedelmeskedik minden olyan ügyben, mely a közlélemezést érinti.

A közlélemezési ügyosztály látja el, az ő kintalása szerint történik a megye lakosságának ellátása lisztel, cukorral, babbal, burgonyával, koleskásával, petrolummal s.

Hogy mily nagy mennyiségek szétosztásával kell gondoskodni, fogalmat nyerhetünk abból az az adatból, hogy például lisztből a megye 680 ezer lakosa 160 vagon, tehát 1600 mástermázat fogyaszt havonta. A petrolium megállapított havi kontingense már kisebb számot ad 1520 m.m.; de még mindig elég tekintélyes.

A király távirata özvegy Erdődy Gyuláné grófnőhöz.

Erdődy Gyula gróf temetése.

Erdődy Gyula gróf temetése tegnap ment végbe Vasvárosvártól óriási részvét mellett. A szertartást Mikes János gróf szombathelyi plébános végezte teljes eszéllettel.

A temetésen megjelent a rokonság, köztük gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök Brém Lőrinc katonok kíséretében, a vasvármegyei előkelőségek és messze vidék lakosságának ezrel, akik mind eljöttek utolsó Istenhozzádót mondani az elhunyt főurnak, akinek népszerűsége messze falvak lakóit is koporsója köré gyűjtötte.

A kondoleálók közt első volt IV. Károly király, aki a következő rendkívül megleghangu táviratban fejezte ki részvétét az özvegy előtt:

Az olyannyira szomorú hírről mélyen meghatva, kérem kedves grófné, fogadja legbensőbb részvétem kifejezését. Mindenkor tiszteletteljes szíves emlékeiben fogom őrizni a nagyrabesült elhunytat, akinél a házában oly sok kellemes órát töltöttem.

Károly.

A sok ezektől méltán siratott főur temetést a vasvárosvári családi sírboltban helyezték nyugalomra.

Cenzövek forgalombahozatala.

A magyar kir. miniszteriumnak 4196—916. számú rendelete értelmében a cenzövek forgalombahozatala és felhasználása tárgyában a rendőrkapitányi hivatal a következőket hozza az érdeklődők tudomására:

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről szóló törvényes rendelkezései alapján a következőket rendeli:

Az 1916. évi december hó 12. napjától 1917. évi január hó 31. napjáig az 1916. évi május hó 1. napján kelt 1433—1916. M. E. számú rendelet (1. a Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 2. napján megjelent 100. számában) 3. §-ának második bekezdésében említett áruk, az 1916. évi november 19. napján raktáron levő készletekből kiskereskedőknél, vagyis oly kereskedőknél, akik kizárólag vagy túlnyomó részben árut kiszabva árusítanak, folytatélagosan az alábbi mennyiséget szabad felhasználni:

nyers szövetből a készlet 15 százaléka, de legalább 375 méter és legfeljebb 750 méter,

fehérített szövetből a készlet 15 százaléka, de legalább 375 m. és legfeljebb 750 m.

festett, nyomtatott vagy tarkán szőtt szövetekből a készlet 15 százaléka, de legalább 225 m. és legfeljebb 450 m.,

telített (impregnált) szövetből a készlet 15 százaléka, de legalább 150 m. és legfeljebb 450 m.

az I. 433—1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának d) és e) pontjában említett konfekcionált cikkek mindegyikéből a készlet 15 százaléka.

Ki vannak véve ezen felhasználási engedély alól az I. 433—1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának a) pontjában említett katonai előírás szerint készült szövetek. Ennek megfelelően ezek a készletek a jelen §-szert szabadon felhasználható mennyiségek kiszámításánál a készletbe be nem számíthatók.

A jelen rendeleten alapuló szabad felhasználás joga az alábbi feltételekhez van kötve:

a) a szabad felhasználásra bocsátott árukért nem követelhető magasabb ár, mint amilyeneket a fél azokért az árukért az I. 433—1916 M. E. számú rendelet életbelé-
pése előtt kapott.

b) köteles a fél oly feljegyzéseket vezetni, amelyekből a készlet minden változása és a felhasználás módja könnyen megállapítható, köteles továbbá az erre vonatkozó felvilágosításokat a Lenipari Bizottság kívánságára megadni.

Nagyvárad, 1917. január 15.

Rendőrkapitányság.

Daniel lemondása. Politikai körökben siterjedt az a hír, hogy Daniel báró és Muslay Gyula lemondanak képviselői mandátumukról. A hír egyelőre nem való; megvárják ügyük tárgyalását az összeférhetlenségi bizottságban. Azonban Daniel bejelentette a munkapárt alelnöki állásáról való lemondását.

* **A házadólajstrom közszemlén.** Ujváros és a külvárosrészekre vonatkozó a kir. pénzügyigazgatóság által érvényesített 1916. évi házadólajstrom a folyó évi január hó 11. től január hó 19. ig kizárólag a városi adóhivatal 16. sz. szobájában 8 napi közszemlére ki van téve s a hivatalos órák alatt megtekinthető. A kivétel ellen a városi adóhivatalnál bejelentendő, a kir. pénzügyigazgatósághoz oimzett felszámolással lehet élni a közszemlére történt kitétel lejárata után 15 nap alatt.

Francia támadás Svájcra át.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Franciaország állítólag elhatározta, hogy Svájcra keresztülvonul. Ha pedig Svájc ellentáll, akkor fegyverrel kísérli meg az átvonulás kierőszakolását. Svájc határán nagy tömegű francia gyarmati csapatokat gyűjtöttek össze. A svájci vezérkar minden intézkedést megtett. Szigorúan ragaszkodik Svájc semlegességéhez s azt szükség esetén fegyverrel is megvédi. Egész Svájcban nagy az izgalom a bizonytalan helyzet miatt.

Svájc védekezik a betörés ellen.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) A svájci szövetségtagok január 24-én három hadosztályt mozgósít az olasz és francia határ biztosítására s a határnak az ellenséges betörés elleni védelmére.

Igen vagy nem?

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A francia sajtó nincs megelégedve a görög kormány az ultimátumra adott válaszával, melyet csak most tettek közzé. A francia lapok szerint az ultimátum elfogadása újabb manőver, melynek célja az időnyerés. Az athéni kormány előbb az ultimátum minden pontjára igent mondott csak azután állt elő kifogásával, mely voltaképpen nemet jelent.

Az antant görög köztársaságot akar.

Budapest, jan. 16. (Saját tudósítónktól.) A Russija Wjedomosti jelentése szerint az antant megállapodott abban, hogy a görög királyt detronizáltatja s kikiáltatja a görög köztársaságot.

Készen állunk a keleti offenzívára.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) A Journal de Genève jelentése szerint Németország és Magyarország-Ausztria keleten teljesen felkészültek a küszöbön álló eseményekre, a nagy támadásokra. A központi hatalmak csapatai kitűnően felszereltek.

Londonból jelentik: Az oroszok nemcsak a Szerethnél és a Kárpátokban, hanem Ruszkij tábornok az északi hadseregnél is nagy tavaszi offenzívára készülnek. A repülőgépek állandóan felderítő utakra indulnak. A légi harcok mindennaposak. Az, hogy Bruszilov a főhadiszállásra érkezett, nyilván az offenzívával van összefüggésben.

A cár szemrehányása az oláh királyi párnak.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) Stockholmban át jelentik Péterváriót: A cár a főhadiszálláson van, állandóan tanácskozások folynak. A cár Erlianával szemben nem titkolta elégedettségét, hogy Románia okozta, Oroszország kedvezőtlen helyzetbe jutását. Az oláh királyi párnak a cár ezeket mondta:

— Meggondolatlanság és türelmetlenség rontotta el sikereinket.

Az oláhok Jaltában székelnek.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az oláhok elhatározták, hogy székhelyüket az oroszországi Jaltába teszik át, ha az ellenség át tud kelni a Szerethen.

Élénk tevékenység a román fronton.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) A Wolff ügynökség jelenté: 16-án este Keleten Smorsznóból délre harcok fejlődtek ki. — A bolgár vezérkar jelenté 16-ól: Román front: Tüzérségünk a Duna jobbpartján tüzzel felgyújtotta a parvoicie-i pályaudvart és ágyuzta a Movileni-galaci-dzurdzi-lesti hidat, ahol élénk csapat és járműmozdulatokat észlelt. Isacceánál tüzérségünk elsüllyesztett 2 ellenséges uszályhajót s egy kis torpedónaszádót.

Árokharcok a nyugaton.

Berlin, január 16. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Francia csapatok megkísérelték, hogy Beauvoignesnél Royetól délre behatoljanak állásainkba, de az árokvédő őrség megakadályozta őket abban. Egyébként a kölcsönös harci tevékenység, eltekintve helyenként élénkebb tüzérségi tevékenységtől, szűk keretek közt mozgott.

Fundeminél támadnak az oroszok.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. Lényeges esemény nem volt.

József főherceg vezérezredes harcvonala. Az ellenség támadásai a Susita és Cami völgy között tegnap is teljesen eredménytelenek voltak. Azokat a románokat, akik egy helyen benyomultak, ellentámadással teljesen visszavetettük s ez alkalommal 2 tisztet és 200 főnyi lenységet elfogtunk.

Mackensen vezértábornagy hadsereportja. Heves tüzérségi előkészítés után nagy orosz tömegek Fundeminél két oldalt támadni kezdtek. A támadás hullámai néhány száz méterrel állásaink előtt zárótűzünkben összeomlottak.

A támadásokat megismételve gyenge ellenséges csapatok benyomultak árkainkba de azonnal ismét elűztük őket.

Macedóniai front.

A helyzet változatlan.

Ludendorff, első főszállásmeister.

Szakítás Mexikó és az Unió között.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelenti a Reuter ügynökség: Az amerikai-mexikói bizottságnak nem sikerült a két állam között fennálló ellentétet olosztatni s ezért a bizottságot feloszlatták. A bizottság javasolja Wilsonnak, hogy a mexikói amerikai követet hívja vissza és az amerikai expedíciós csapatokat Mexikóból vonja vissza.

Japán cirkáló pusztulása 700 emberhalállal.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) A Frankfurter Zeitung jelenti Tokióból. A Tszkuba páncélos cirkálón robbanás következtében tűz támadt. A hajón levő 700 ember eltűnt.

Lausing a bűnbak.

Budapest, január 16. (Saját tudósítónktól.) Orosz külügyi körökben úgy hírlik, hogy Lausing, az Unió államtitkára legközebb lemond. Őt okolják ugyanis a béke-mozgalmak sikertenségeért.

× Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut: 7/B.

Dajka Endre drt felmentették.

Védőbeszéd, replika, ítélet.

A nagyváradi királyi törvényszék ítélte a Dajka—Gerő ügyben és dr Dajka Endrét felmentette.

Alább közöljük az ítéletet indokolásával együtt. Ez az indokolás a leglényesebben beszélő kommentár az egész perhez.

A per folyamata alatt, mint mindenkor, a Tiszántúli a legszigorubb tárgyilagosságot őrizte meg. Most sem térünk el ettől s éppen azért — arra való tekintettel is, hogy az ügy felelőse alatt áll — egyelőre nem fűzünk bővebb kommentárt az ítélethez.

Egyelőre annyi tény, hogy a felmentő ítélet elégtételt nyújtott Dajka Endrének a váddal szemben.

Az is tény, hogy az ítélet indokolása erősen lesújtó dr Gerő Gusztávra nézve, akinek nemcsak mint ügyvédnek, hanem speciálisan mint a főkapitány fiának éppen a rendőrség épületében kellett volna minden olyan eljárásnak a látszatát is messze elkerülni, mely kifogás alá eshetik s amely a dolog természeténél fogva másokat is igen ferde helyzetbe sodort. A bíróság éles szemmel vette észre az ügynek ezt a sarkpontját s azt kellő megvilágítást is helyezett.

Általános elismeréssel emlékeztek meg arról a derékas munkáról, melyet a védő, dr Zigre Miklós végzett.

Óhajtható, hogy az ügyből minden oldalon levonják a kellő tanulságot s a rendőrségen helyreálljon a béke, mely nélkül eredményes munkát végezni nem lehet.

Szóllóssy Gyula elnök megnyitja a tárgyalást.

Zigre Miklós védőbeszédje.

Ifj. Zigre Miklós dr védő: A védőbeszéd megerősítette meggyőződésőt, hogy a magánvádító ténykedése a nyílt világ színterére kitolt egyén szereplése. Itt nemcsak róla, hanem atyjáról is van szó. Erre vall az, hogy vádját minősíteni kívánja Dajka ellen, mert Dajka atyja állására pályázott. Ez megnyugtatta lelkiismeretét is, hogy a védelem közben nem áll vele szembe az a kéz, mely vádlót mozgatja a háttérből. A szekér első kerekének forgását ha meg tudjuk, meg tudjuk a hátulsóit is.

A hivatalnok lelkiismerete.

Az eset nemzeti létünkért folyó nagy küzdelem elején történt, amikor némelyek rui indokból szerettek vagyont. A visszaható megtorlás idején Dajka Endre dr volt a büntügyi kapitány s mindjárt első lépéséül összeütközésbe jutott lelkiismerete a hivatali felelősség tekintetével.

Azért ül itt, mert kötelességtudása nagyobb volt, mint hivatali felsőbbsege előtt való féhajás. Ezt hallja meg mindenki, emelt hangon mondja. Az első bűnügyben körültekintően járt el, kiadta a parancsokat s kijátszották azok, kiknek vele együtt kellett volna működni. S mikor kérdőre vonja őket, a hivatali főnök tekintélyét szegzik ellene. Ha opportunista lett volna, s hallgat, nem történik semmi. De Dajka gerinces ember volt, nála több volt a kötelességtudás, mint a magázzkodás, az ügyésznek adta át a neki szegzett fegyvert s ellenfeleit ezt felhasználva közhírré teszik, hogy Dajka alaptalan vádaskodó. S mit tesz Dajka? Di-

csőség annak a nemzetnek, amelynek ilyen bírósága van, mint amely most a bizonyítást megengedte. Felolvassa a határozat indokolását. Aggódott, mikor Dajka dr ifjúkori barátja felkérte a védelemre, hogy nem vét-e a kollegiális ellen. De vádlott egyéni értékét kellett védeni, ehhez joga van s ezért vállalta a védelmet.

A primér tényező sorolta a bíbokat a fegyelmibe, az közölte a lapokban a fegyelmi határozatot, ezért nyulható Dajka a nyilvánosság fegyveréhez.

Vádló azt mondja, hogy védőkezni kell neki, de csak további vádakodást talál nála s eltilkást a tények mellett. Védő nem vádolja Gerő drt, csak védeni akarja Dajkát.

Dajka körültekintően fogott munkájához. Voltak, kik saját tevékenységüket cáfolták, de érdektelen tanuk igazolták, hogy Dajka a tilalmat kiadta. Nem halgatták ki Baróthy Pált, de van egy átirat, az ügyészesség ismételt fegyelmi vizsgálatot sürget annak kiderítésére, hogyan szegtek meg a tilalmat s ezzel a nyomozás sikerét veszélyeztették. Az a kérdés, hogy különösen Gerőre vonatkozik a tilalom? Mindagy, „senkinek” se volt szabad érintkezni s akkor mindagy, ki az a védő. Tény, hogy a tilalmat a detektívek megkepták. A tilalom kijátszása után Dajka jelentést tesz az ügyészességél, hogy a főkapitányi tekintély palástja alá bujva megszegtek a tilalmat. Házi vizsgálat után a főkapitány feljeleníti Dajkát s másnap már a lapok közlik ezt. A tanuk saját vallomásaikat eskü alatt cáfolták meg.

Össze-vissza vallomások.

A tanuk vallomása megdöbbentő képet ad. Hivatalos emberek ellenkező vallomást adnak, eskü alatt szolgáló tisztviselő, akik bűnpert nyomoznak, elismerik, hogy előző vallomása valótlan. Ez is bizonyították Dajka aggodalmához, hogy félti az eljárást Gerőtől. Ehrlieh Imre a fegyelmi eljárás során vallja, hogy a tilalmat közölte a főkapitány-nal s itt hit alatt azt mondja, hogy az nem való. Gerő Gusztáv dr eskü alatt ezzel védekezik, hogy engedéllyel beszélt Popovicsossal s Kolontáry János eskü alatt kijeleníti, hogy nem adta meg az engedélyt.

Az a kötelessége a tisztviselőnek, hogy a házi vizsgálatnál is mondja meg az igazságot, ha a főkapitány fiáról is van szó. K. Nagy István vallomása s Gerő dr nyilatkozata után nem igaz. amit vallott. Pál Pál dr rábizonyítja Vass Károlyra, hogy mind arról tudott s ez a Vass Károly magára veszi az ódiomot, hogy ő adta az engedélyt a beszélgetésre, pedig ha az ügyészesség e vallomásáról tudomást vesz, fegyelmet indít ellene. A tanuk szervilis magatartása s egy becsületes ember ellen irányuló akció bizonyítja, hogy féltették Dajka a Gerő beavatkozásától. Ha ő, a védő akart volna beszélni Popovicsossal, nem engedik meg, de a főkapitány fiának megengedték, sőt magukra vállalták az ódiomot.

Kellett itt külön tilalom? Gerő Gusztávot is kötelezte a törvény, itt volt a törvény. A bptt. hatósági személyt követel az érintkezésnél s Vass Károly nem volt ilyen személy... Főmagánvádiónak leplezni valója volt, mikor dandóságot vesz magára hogy sietett, mert félt, hogy kiejti kezéből a koncot. A vádlott nem áll olyan súlyos vád alatt, hogy szava ne volna figyelembe vehető. Kétszer volt Gerő Dajkánál, tudta, hogy le van tartóztatva, tehát vele nem beszélhet. Akkor ment oda, mikor senki sem volt a rendőrségen, nem volt hivatalos óra és ilyenkor ment be Popovics-hoz nem erő-

szakoskodás ez Gerő Gusztávótól? A nexusokat használta fel, 16 éves ismerettségét K. Nagy Istvánnal. Vajdánót is K. Nagy István ur vezeti be Popovics-hoz. Nem törődik a férjével, hanem Popovicsot akarja látni. Mert tudták, hogy K. Nagy István a Gusztáv ur barátja s ennek apja a főkapitány. (Gerő Gusztáv mosolyog.)

Tiszteld apádat.

Izlés dolga ily komoly ügyben a nevétség. Na is kerültem hasonló helyzetbe, apám a g. kel. egyházi ügyek fellebbezési előadója volt, jöttek hozzám, írjak fellebbezéseket, de én elhárítottam az első esetről azt a megfeszítetést, Istenemre és szavamra mondom, mert nem akartam kompromitálni az apámat. Ezt Gerő Gusztáv is megtenette volna.

Nádassy László, aki hiteltérdemiő állami megbízatása van, Kolontárynak szemébe mondta, hogy jelentette: a főkapitány adta az engedélyt. Hát miért szegtezték ezt Dajka ellen? Hogy elismuljon az ügy. Vass Károly, K. Nagy Istvánra hivatkozik, mert az a főkapitány engedélyt engedte. Ez a főkapitányi tekintély palástja alá való buvás.

A rágalmazás kérdését foglalkozik. A „rendőri hatóság” csak Dajka Endre dr volt. S Gerő tudta is, mert vele érintkezett.

Helyes a gyanakodás.

Kellett Gerő Gusztáv-nak ebéd után felmenni, mikor senki se volt fenn, miért nem dőlelt tette? Az illetékes hatósági engedély nélkül beszélt Gerő Popovics-sal. A detektívek kötelessége a rendlet értelmében megakadályozni az érintkezést a terheltekkel. S ahol az ellen vétenek, a rendőrkapitány kötelessége óvni az illetéktelen befolyástól az ügyet. Ismerte a rendszert, ahol Gerő Gusztáv egy terhelő kihallgatásánál jelen volt a törvény tilalma ellenére s csak Kráhm László tiltakozására ment el.

Bizonyítottunk!

A törvény jogot adott Dajkának, hogy gyanakodjék mindenkire. A tilalomhoz is joga volt. Nem lehet tehát becsületsértést és rágalmazást megállapítani. A becsületeset paralizálni nem lehet, ahol van rágalmazás, nem lehet becsületsértés. Ha nem is tudok minden jelzést bebizonyítani. Sorba veszi a bizonyítás anyagát. Mindenki félt a főkapitány fiától. Bizgolta a bizonyításra engedett tényállításokat.

Dajka dr a rosszhiszeműen megindított eljárás során hivatali tekintélye érdekében írta a röpíratot. Nem érhetta el a kezét, csak az előretolt egyént. Az erkölcsi igazság, az ethikai rend mellettünk van s ha meg is sebeztek magánvádító, igazunk tudatában tettük.

El akartam menni!

Dajka Endre dr bemutatja a város közgyűléséhez intézett kérelmét, amelyben jóval az eset előtt bejelentette, hogy el akar menni Nagyváradról a rettenetes terror miatt, tehát nem pályázott Gerő Ármán helyére. Fel akarta szabadítani a rendőrséget a korrupt szellem alól, ezért írta a röpíratot. Hisz az igazság győzelmében.

Gerő Gusztáv dr replikájában azt vitatja, hogy nem az a fontos, igazak-e a tények, hanem hogy jogilag kiknek van igaza.

Az ítélet.

D. u. fél 5 kor Szóllóssy Gyula elnök kihirdette az ítéletet, melynél a termet a hallgatóság egészen megtöltötte. Az ítélet főbb vonásaiban a következők:

A nagyváradi kir. törvényszék dr Dajka Endrét a nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól

felmenti

s kötelezi dr Gerő Gusztáv főmagánvádító,

hogy vádlottak 500 korona védői díjat s 631 korona 84 filler büntügyi költséget a kir. kincstárnak megfizessen.

Indokok:

Dr. Dajka Endre beismerte, hogy az inkriminált röpíratot ő írta, s állította, hogy az abban foglaltak a valóságok megfelelőek. A bíróság megengedte a bizonyítást s mérlegelés után a kétségtelenül megbízhatatlanságonak talált vallomásokat kellő értékre leszállítva és bírói figyelemre nem méltatva, megállapítja a bíróság, hogy a vádlottnak sikerült állításait bebizonyítania. Ezt alapítja a bíróság a következőkre: lesegézi azt a tényt, hogy dr. Gerő Gusztáv valóban beszélt a letartóztatott Popovics csal.

Kérdés tárgyát csak az képezte, hogy meg volt-e hagyva az őrizettel megbízott közegeknek, hogy akadályozzák meg az érintkezést s hogy dr. Gerő kapott-e engedélyt a beszélgetésre. Hogy kifejezetten ki volt a tilalom, azt igazságosa döntötte el a bíróság. Dr. Dajka meghagyta a rendőrközlegeknek, hogy senkinek se engedjék meg az érintkezést, különösen nem a főmagánvádlónak. A nevezettek tagadták ezt, de a bíróság bizonyítottan találta. Dienes detektív meg is nevezte névleg azt, akinek dr. Dajka ezt a tilalmat intézte. Puskás pesti detektív is bizonyította ezt. Ezt bizonyítja a vádlott vallomása is. Ezt támogatja a vádlottnak a kir. ügyészhez írott jelentése, mert a törvényszék felfogása szerint ez nem feljelentés volt, hanem a perrendtartás paragrafusaira tekintettel hivatalos jelentésnek tekintendő a vádlottnak ez a beadványa, melyet a vádlott a tilalom megszegése napján tett az ügyészségnek s amely jelentésről épen annak hivatalos voltánál fogva feltételezni sem lehet, hogy valóban adatokat tartalmaz a a vádlott ezt akkor írta, mikor még sejtelmek sem lehettek arról, hogy ezzel valóban védekezni fog.

Konnyival inkább el kellett tiltania vádlottnak az érintkezést Popovicsal, mert fel sem tehető vádlottnak, — sőt oly körülményekkel járt el, — hogy ezt a figyelmeztetést elmulasztotta volna Vas Károly és Vas Albert detektívekkel szemben, akik Popovicsot őrizték.

Ezek tagadják a tilalmat, de ezt értetődővé teszi az, hogy ebből a dologból folyólag ellentét fegyelmi eljárás volt s a bebizonyosodással önmaguknak is ártanak. Vas Károly még a Popovics ételét is felszavarta, — ez a tény bizonyítja, hogy Popovicsot minden, még levélbeli érintkezéstől is őrizni kellett. De különben ez a tilalom önmagától érthető s a törvény szerint is fenállott, melyet hogy a közegek nem is mertek feltelezni nem lehet, nem szabad.

Hogy ez a tilalom a kir. ügyész utasítására adatott ki, közbülső. Mert a vádlott mint a nyomozat vezetője mindenképp kötelezőleg ily tilalmat kiadni jogosult volt. Főmagánvádló tudott-e erről a tilalomról? A bíróságnak az az álláspontja, hogy ezt a tilalmat dr. Dajka vele is közölte. Bizonyította ezt Ehrlich, de bizonyítottan veszi a bíróság a vádlott vallomásából is. Fel nem tehető, hogy vele ne közölte volna, mikor azt jelenti az ügyésznek: „Jól lehet megtiltottam a beszélgetést dr. Gerőnek, mégis tultette magát engedélyesen.“ Valóan kellett elfogadni, hogy a vádlott ezt a tilalmat ki is bocsátotta. Őt terhelte volna mulasztás, ha ezt elhallgatta volna, amit pedig megtehetett volna.

Kolontáry vallomása.

Főmagánvádló beszélt Popovicsal. Ki nek engedélye alapján? Az apa a főkapitány adott volna engedélyt? Ez bizonyítást nem nyert. Beszéd tárgyát képezte, hogy ő adott engedélyt, de Kolontáry vallomása el fogadhatónak nem tekinthető, mert Kolontáry azt mondta, hogy ő adott engedélyt s így vallomása figyelemre nem érdemel. Kitétele ered: az engedély? Főmagánvádló Ko-

lontáryra hivatkozott, később azt mondta, hogy Vas Albert adta.

Vasnak azt mondta, hogy engedje meg, hogy egy meghatalmazást aláírasson. Vas ezt megengedte, mert azt hitte, hogy mástól kapott engedélyt. Vas Albertnak meg lett hagyva, hogy senkit se bocsásson be. Tehát Vas nem volt jogosítva ily engedély megadására.

A főkapitány fia.

Legkevésbé tarthatta ezt a Vas detektív által adott engedélyt érvényesnek a főmagánvádló, akinek mint ügyvédnek tudnia kellett, hogy az engedély megadására a vádlott van jogosítva, aki a beszélgetést meg nem engedte és a főmagánvádló mégis Vas Alberthez fordult és midőn ezt tette, nem teheté másképp, mint azért, mert Vas az ő apjának alárendeltje és kérését megtagadni nem meri. Vas Albert mondta is, hogy más ügyvédnek nem adott ily engedélyt. Ily körülmények között a törvény ellenére és az ügy fontosságának ismeretében hogy mégis arra halározza magát, hogy a tilalmat átélje és magát súlyos mulasztásnak teszi ki, ennek nincs más magyarázata, mint az, hogy oly egyén kívánta ezt tőle, akivel szemben a kérés megtagadása lehetetlen volt.

Megerősíti ezt az is, hogy Kolontáry se akadályozta ezt, hanem törte az érintkezést, pedig ezt meg kellett volna akadályoznia, mert tudnia kellett, hogy mily nagy dologról van szó és a nyomozás érdekében meg kellett volna akadályoznia az érintkezést.

A kulcsos rendőr vezeti az ügyvédet.

K. Nagy István kulcsosrendőr vezette le főmagánvádlót, aki el lett tiltva ettől s aki régi háziszolgája a főmagánvádló apjának és neki is és csakis így lehet magmagyarázni, hogy ez levezette a főmagánvádlót és a Popovics feleségét is.

A főmagánvádló beszélgetése szokatlan időben történt, amikor a vádlott távol volt s így kedvező volt az alkalom az érintkezésre. Mindenképp a törvényszék arra a következtetésre jut, hogy főmagánvádló természetesen összekötött az érintkezéssel és azért választotta ezt a módot, mert tudta, hogy a vádlott távollétében nem fogják ujját állani.

Súlyos szabálytalanság a rendőrségen.

Súlyos szabálytalanság elkövetéséről van szó és ezt négy alkalommal követte el, mert a két Vas és Kolontáry is megadták az érintkezést. Nem tehető fel, hogy ha nem a rendőrfőkapitány fiáról és annak „Popovics bácsi“-járól, kienséről van szó, a kötelezettségének ama törvényes elkövetése elő fordult volna. Nem tehető fel, hogy négy alkalommal közül egy nem ébredt volna kötelessége tudására és amit az utasítás és a törvény tilt, meg ne akadályozták volna.

A törvényszék nem lát alapot arra a feltételezésre, hogy a nagyváradi rendőrségen a nyomozat zavartalanul történő megvédésére oly kevés gondot fordítanak, hogy ha senki ügyben, a kifejezett tilalom ellenére ily könnyen sikerülne a tilalom átélése.

A főmagánvádlónak kétszeresen kellett volna tartózkodni ily lépéstől: mint a főkapitány fiának és jogtudósnak és semmiképpen sem lett volna szabad a hivatali alárendeltséget abba a helyzetbe sodorni, amiben a hivatalfőnök személyére való tekintet és a kötelességjeljesítés oly éles összeütközésbe került egymással és amely helyzet — ismerve a vádlott és a főkapitány közti rossz viszonyt — csak kellemetlen következményeket teremthetett az alárendeltségre. Amely következmények K. Nagy István és Kolontáry személyében egy egy fegyelmi eljárás alakjában jelentkeztek is.

Önös anyagi érdek.

Annál inkább kifogásolható ez az eljárás, hogy ez a lázas törekvése dr. Gerő

Gusztávnak a Popovicshoz jutására nem is a Popovics egyéni védelme, hanem a saját maga által is beismeri önös anyagi érdekének védelme céljából történt, hogy a jól jövedelmező védői tiszt elnyerésében más meg ne előzze.

Amely körülmény érthetővé teszi eljárását, hogy ily lépésre ragadtatta magát, de bizonyítottan is annak az állításnak helyességére, melynek súlyát ő itéli meg a legkedvezőtlenebbül, mikor abban az állításban a rágalmazás és a becsületsértés lényegét ismeri fel.

Vádlott igazat állított.

Vége eredményként az a következtetés, hogy a főmagánvádló mint ügyvéd és a rendőrfőkapitány fia, ebben a tudatban keresett érintkezést a beismeri módon és az ismeri eszközökkel a letartóztatott Popovicsal. Erről a főmagánvádlóról a vádlott állításának azt a tartalmát, amire a bizonyítás meg lett engedve, bebizonyította.

Mert csakis a főkapitánynyal való kapcsolata — aminek érzete a rendőrközlegekben erősebbnek bizonyult a kötelességre való elhatározásnál — adott reményt a tiltott cél elérésére és ezt a viszonyt felhasználva, azaz a helyzettel, hogy ő a főkapitány fia, a maga előnyére visszaélt, mert e nélkül célját el nem érte volna.

Megszegte az ügyvédi hivatást.

És a főmagánvádló erőszakosnak is bizonyult, nem fizikai értelemben, hanem erőszakos minden lépés, mely túltéve magát törvényen és tilalmon, meg nem engedett célok elérésére, meg nem engedett módon törekszik. Mert meg nem engedett mód az, amelyen a főmagánvádló célja felé haladt és a főmagánvádló tultette magát az ügyvédi hivatáson és jogkörön. Mert az ügyvédi jogkörnek összhangban kell lennie a törvénnyel. A főmagánvádló törvényen és törvényes rendelkezésén tette túl magát. Az ügyvédi hivatáson is tultette magát, mert az ügyvédnek nem sz a célja, hogy a maga részére jövedelmező pert biztosítson.

Nincs becsületsértés sem.

Azért fel kellett menteni a vádlottat nemcsak a rágalmazás, hanem a becsületsértés vádjától is, mert a főmagánvádló véleménye, hogy a becsületsértő kifejezések tényállítást nem tartalmaznak, tehát nem is bizonyíthatók — téves azért, mert bár igaz, hogy a röpírat e részei tényeket nem tartalmaznak, de utalnak tényekre s ezek a tények azonosak azokkal, amiknek bizonyítása sikerült.

Nem az lett állítva, hogy főmagánvádló oly egyén, aki bünpirtólást szokott elkövetni, de oly egyénnek tartott fel főmagánvádlót, akinek oly fellépést kell tulajdonítani, amilyenek az állítás bizonyítékai mutatták is. Vádlottnak ezt a feltételezést, amilyenek a röpírat feltünteteli, igazolta Krahn László vallomása, amely szerint mások is oly jogokat tulajdonított magának, amik meg nem illették. K. Nagy István hivatalos ügyekben is szolgálatára állt a főmagánvádlónak.

Igazolva volt, hogy az óvintézkedések azért voltak szükségesek, hogy a nyomozás sikere meg ne hiúsítsassék, melyet a főmagánvádló közbelépése veszélyeztetett. Hivatalos eljárásban ennek kifejezésre juttatása az arra illetékes hatóság részéről épp oly kevésbé tartalmaz becsületsértést, mint a védői közreműködésnek azon korlátozásai, miket a törvény felállít s mely törvényes rendelkezések azért állítottak fel, hogy a nyomozás sikere ne legyen veszélyeztetve s ezek a korlátozások nem lehetnek sértők az ügyvédek összeségére s nem jelentik azt a sértő tilalmat, amit a főmagánvádló vitat.

Ez indokokból dr. Dajka Endrét felmentendőnek tartotta.

Dr. Gerő felebbesett az ítélet ellen, melyet dr. Dajka tudomásul vett.

HIREK

A Szigligeti-Társaság ujjászervezése.

Nagyvárad irodalmi egyesülete, a kulturánk fejlődésében a vezérezeregre hivatott Szigligeti Társaság új korszak előtt áll. Boldogult nagyemlékű elnöke: Rádl Ödön alapította a társaságot, akiket, sajnos, bejegeskedése folytán az egyesület működésében az utóbbi időben szívesen állott be. Most nem csak arról van szó, hogy a Társaság elnöki tisztét betöltse, de az egész társaságot újja szerjék szervezni, hogy az minél elevenebb működést fejlessen ki és azok on az alapokon, amelyeket Rádl Ödön vezetése alatt szerzett, tovább fejlődve, betöltse szép és nemes hivatását. A Társaság vezetői már ez irányban elvégezték a szervezés munkálatait és ma, szerdén délután fél 6 órakor fontos ülésre ül össze a választmány, amiről a következő meghívó szól:

A Szigligeti-Társaság tisztikarát és választmányának tagjait van szerencsém ma szerdén délután fél 6 órakor a városi színházban kistermében tartandó ülésre meghívni.

Az ülés tárgyai: 1. A Társaság újászervezése. 2. Az évi és tisztújító közgyűlés előkészítése. 3. Folyó ügyek.

Nagyvárad, 1917 január 16.

Dr Adorján Ármín,
ügyvezető-elnök.

* **A vármok felemelése.** Nagyvárad város vármegyei bizottsága tegnap délután ülést tartott a városházán, Komlóssy József gazd. tanácsos elnöksége alatt. Juricskay Barna adóügyi tanácsos, a város pénzügyi helyzetére való tekintettel, javaslatot terjesztett elő a behozatali és kövezetvármok emelésére, ami a város bevételeit évenként tekintélyes összeggel emelné. A tanács a javaslatot véleményezés céljából áttette a vármegyei bizottsághoz. A terjedelmes javaslatot, amely tételenként foglalja magában a felemelt vármoktarifát, tegnap tárgyalta a bizottság és azt elfogadásra ajánlja a törvényhatóságnak. — A másik tárgya volt a bizottság ülésének a nagyvárad i. sz. képtalan beadványa, hogy a képtalan évi átalányban állapítsák meg a kövezetvám. A tanács által javasolt egyezség megkötését a bizottság elfogadásra ajánlja.

* **A megye alispánja Derecskén.** A megyei rekvirálási ellenőrző utjában Fráter Barabás Bihar megye alispánja tegnap a délelőtti vonattal Derecskére utazott. Az alispán a végzett munka és az elért szép eredmény következtében meglepetését fejezte ki a rekviráló bizottság tagjai előtt.

* **Jánossy Gyula átveszi a büntetői osztály vezetését.** Megirtuk a napokban, hogy Jánossy Gyula főkapitány-helyettes felmentették a katonai szolgálat alól és átveszi régi hivatalát, a büntetői osztály vezetését. Jánossy Gyula tegnap a polgármester és a főjegyző távolléte folytán jelenkezett Komlóssy József tanácsosnál, mint polgármester-helyettesnél és ma reggel újra

megkezdí szolgálatát a büntetői osztálynál, ahol Gerő Ármín főkapitánytól átveszi a vezetést.

* **A megyei rekvirálások befejezése.** Bihar megyében tudvalevőleg még a múlt év végéig kezdődtek azok a pótrekvirálások, melyeknek célja a megyére kivetett 300 vagon gabonaféle előteremtése volt. E rekvirálásoknak e hó 15-ével kellett volna befejeződnök, azonban a közbesett sok ünnep miatt néhány napi lejtőlódás állott be, úgy hogy a teljes befejezésre 20-ika körül lehet számítani.

* **Sarkotic István — báró.** A hivatalos lap közli, hogy a király Sarkotic István gyalogsági tábornok Bosznia Hercegovina tartományi főnökét kiváló szolgálatai újabb elismerésül a magyar bárói méltóság adományozásával tüntette ki.

* **A tegnapi vetítő-előadás.** A Katb. Kör tegnapi előadása óriási közönség jelenlétében folyt le. Ezt az impozáns érdeklődést méltán megérdemelte úgy az előadás tárgya, mint különösen a kitűnő előadás, amelyet Vermes Béla százados, a honvéd hadapródiskola jeles tanára tartott. Megkapó közvetlenséggel, könnyen megérthető módon, nagy szaktudással ismertette Szerbia és Montenegró elleni hadjárataikat, megkapó epizódokkal színezve ki az eseményeket. Emelték a pompás előadás becsét a bemutatott remek vetített képek Szerbia és Montenegró egyes tájairól és a harcok színteréről. Az előadás végén remek, tiszta mozgóképekben mutatták be elhunyt nagy királyunk temetését.

* **Paar is nyugalomba vonult.** Bécsi jelentések szerint a király Paar Ede gróf főhadsegédet saját kérelmére felmentette állásától és megengedte, hogy hadsegédi ruháját tovább is viselhesse.

* **Obrincsik István ezredes gyűjtése.** A 4-ik honvédgyalogezred legénysége 1500 koronát gyűjtött a 4-ik honvédgyal. ezred elesett hősei és harcoló katonái gyermekeinek segélyezésére. A gyűjtött összeget Obrincsik István ezredes, annyi nemes irányú mozgalom lelkes pártfogója és kezdeményezője, Cziffra Kálmán dr főispánhoz, mint a Helyi Hadsegélyző Bizottság elnökéhez juttatta el. A Hadsegélyző Bizottság a nemes lelkű adományozóknak ez uton is hálás köszönetet mond.

* **Eljegyzés.** Keledy István honvédfőhadnagy eljegyezte Udvarhelyi Lina urleányt, Udvarhelyi Béla árvaszéki úrnő leányát.

* **Pályázat polgári iskolai segédtanítónői állásra.** Nagyvárad város községi polgári leányiskolájánál nyugdíjazás folytán megüült egy segédtanítónői állás lesz betöltendő. Az állás javadalmazása 1400 — egyezernégyszáz korona alapfizetés, 640 — hatszáznegyven korona évi lakbérilletmény és szabályszerű ötödéves korpótlék. Pályázhatnak a mennyiség és természet tudományi szakcsoportból a szonkivül a tornától vagy énekből is polgári iskolákra képesített tanítóknak. A pályázati kérvények folyó hó 23-ig Nagyvárad város községi iskolaszékhöz adandók be. Nagyvárad, 1917 január 16. Dr. Thury László, iskolaszéki elnök.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Mészáros Sándor 4. honvéd gy. e. bel. főhadsegédet, Fekete Gyula és Soproni Albin 4. honvéd gy. e. bel. néptelkeltő hadsegédet a legfelső dícsérő elismeréssel tüntette ki.

* **Hadifoglyokat kér a színház.** A színház, mint minden üzem, nagy nehézségekkel küzd emiatt, hogy alkalmazottait, akik a diszlelezzéssel segédkeznek, mind elvitték katonának. A diszlelezmester is katoná. A behívott alkalmazottakat 15—16 éves fiukkal tudták csak pótolni némileg, de a diszlelezzés körül mindig zavarokkal küzdött a színház. Legutóbb is 25 perces szünet volt a felvonások alatt a diszleletrendezés miatt. A színház igazgatója aképp akar segíteni a helyzeten, hogy a diszlelezzékre 4 hadifoglyot kért a vármegyei munkabizottságtól. Ravazdy Barna esküvel főszolgabíró, honvédfőhadnagy ígéretet tett Sik Rezsőnek, ki a színház nevében kérte a foglyokat, hogy a négy hadifoglyot ha lehet, rövid idő alatt a színház rendelkezésére fogja bocsátani.

* **Erdélyi lovak és járművek elárverezése.** A nagyvárad i. sz. honvédkerületi parancsnokság 32365—H. 1916 számú rendlete folytán közhírré teszi, miszerint a Brassából elhajtott lovak és járművek, melyek hadiszolgálatra alkalmasnak, folyó hó 25-én délelőtt 10 órakor a magyar kir. kolozsvári honvédkerületi különítmény parancsnoksága által a Rakovszky uti honvéd tüzérlaktanyában nyilvánosan elárvereztetni fognak. Nagyvárad, 1917 január 16. Rimler Károly, polgármester.

* **Hol kapható petroleum?** Tudatom mindazokkal, akik még január hóra nem kapták meg a petroleumjárásdíjságukat, hogy 17-től, illetve utóól kezdődőleg Garai Dezső Magyar u. 38, Spierer Katica Közép-u. 27, Spierer Menyhert Közép-u. 17, Lichtmann Mór Giliányi u. 6, Kohn Izrael Szacsavay u. 67, Jakobovits Lóvyné Vámbáz u. 2, Lébi Róza Szacsavay u. 35, Oppenheim Sándor Gyár u. 14, Katz József Szacsavay u. 9, özv. Czirbuoz Gáborné Templom-u. 22, Goldstein Ignác Magyar u. 26, Fon Gizella Magyar u. 23, Schvaritz Izidor Szacsavay u. 81, Goldstein Ignác Magyar u. 26, Sonnenwirth Henrik Bányasor 19, Grünwald Lőrinc Kolozsvári u. 44, Neumann József Szacsavay u. 52, Szabó G. László György u. 3, Rosenbaum Ignác Bányasor 15, Bauer Hermann Szacsavay u. 82, Farkas Mór Peca u. 44, Keszner Sámson Beöthy Odón u. 50, Müller Abraham Vitéz u. 70, Benedek David Szacsavay u. 46, Hönig Mártonné Jókai u. 19, Blum G. Szacsavay u. 47, özv. Spitz Jakabné Gyár u. 29, Weiss Vilmos Szent László-tér 5, Jankó Antal Szent László tér, özv. Krasner Lajosné Gyár u. 31, Lebovits Hugó Liliom-utca 6, özv. Siegfried Mórné Vámbáz u. 6, Jakobovits Ignác Templom tér 3, Moskovits Sámuel Szacsavay u. 68, Silberstein Arnold Vámbáz u. 39, Jakobovits Adolf Kolozsvári-utca 2, özv. Grünfeld Jakabné Beöthy Odón u. 74, Buksz Miksa Vámbáz-u. 4, Mihály Jenő Szent László tér, Benedek testvérek Zoldfa u., Goldstein Szeréna Ghilányi u. 16, Schwarz József Kolozsvári-u. 67, Katz Lajosné Szilős u. 26, Grünwald Lőrincz Kolozsvári-u. 44, Wágner Pál Kolozsvári-u. 99, Steuer Simon Kolozsvári-u. Erdélyi Antalné Szacsavay u. 31, Rosenberg Hermanné Peca u. 20, cégetnél megvásárolhatják. — Folytatólagosan beérkező és árucsítás alá bocsátandó további petroleum mennyiségről a közönséget esetről esetről külön hirdmény útján fogom értesíteni, úgy, hogy e hó folyamán az esedékes petroleum mennyisége mindenki megvásárolhatja. Nagyvárad, 1917. január hó 16-án. Lukács Odón polgármester-helyettes.

* Megindul a baromfikeltető-telep üzeme. A nagyváradai miniszteri kirendeltség által létesített baromfikeltető-telep (Tisza Kálmán tér 9.) üzeme az 1917. évi február hó 1. étől kezdődően újabb megkezd. A telep egyelőre csak a közönség által keltetés végett átadott tojások keltetését vállalja és pedig tyuktojásnál darabonként 25, vizi szárnyasoknál darabonként 40 fillérért. Bővebb felvilágosítások a hivatalos órák tartama alatt a nagyváradai miniszteri kirendeltség hivatalos helyiségében (Rákóczi-ut 36) nyerhetők.

Éveszett a tegnapi esti vetítéstől. A Kath Körben egy arany karperec piros kővel. A megtaláló keretik a Tiszántúli kiadóhivatalába beadni.

* Nem vesz fel a város tűzifarendelését. Étesitem a t. közönséget, hogy a városi tűzifatelepről már megrendelt nagyobb mennyiségű tűzifa kiszállítását végezték a folyó hó 22-ig további rendelések nem vétetnek fel. A városi gazd. ügyosztály.

Or felvétetik a Fekete Sashoz. Jelentkezhetni a gondoci irodában. Sas passage 24 számú lépcső.

* Kékhőgés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle hurut szelvénye. Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

Egy ügyes szolid leány Táray kézimunka üzletében felvétetik.

* Megfagyott szélől kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és felhőtására gyors és biztos hatású a Harmattaj crème és hozzávaló szappan. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02.

Megvettem egy nagy mennyiségű

eredeti berlini szabású finom, szép és **sikkos mellfűzöt**

és azokat igen szolid áron bocsátom nagybecsű vevőim rendelkezésére.

Resztenbaum Juliska

fűzőszalonja Nagyvárad, Rákóczi-ut 6. sz.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnteti a ráncokat, szepőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

* Értesítés. A nagyváradai Hitelbank Rt. Takarékos és Segélyszövetkezeti XII. évi tisztségviselési felhívása f. hó 15-én megkezdődtek.

Csokorka eladás Aszódi Mihály üzletében. Fűzlet Kossuth utca 513. palota. Fiók: Csokoládé Király Rákóczi-ut. Párizsok, Borok herceg Windiscgrätz tokai pinóból. Andrányi Arad, Domay Arad és Palugyai Pozsony mind nemes fajta borok. Friss déli-gyümölcs, dió, malagaszőlő, krach mandula gardinetnek. Friss szaloncsokorka, összes létező likőrök, szilvórium, ru n, seprő és törköly-pálinkák. Finom valódi konyak. Zamatos teák és kiváló finom Aszódi 8 féle zamatu pörköltkávái készen darálva. Kugler Garbaud bonbonok főraktára. Fűzlet telefon 635. Fióküzlet telefon 610.

Első olcón 500.000 darab téglá. Értelmezhetni a Nagyváradai Kereskedelmi és Forgalmibank részvénytársaságnál Rimanóczy-utca 6.

IRODALOM

A Habsburg ház első érintkezése Magyarországgal. Fraknoi Vilmos e. püspök, nagyváradai kanonoknak ilyen című rendkívül érdekes tanulmányát olvasták fel tegnap az Akadémiában.

Eddigél úgy tudtuk, — fejtegeti Fraknoi — hogy uralkodóházunk őse, a német királyiá megválasztott Habsburgi Rudolf, IV. László királyunk uralkodása idejében lépett Magyarországgal összeköttetésbe. Fraknoi Vilmos kimutatja, hogy az első érintkezés V. István király alatt, 1269 körül és nem utóda korában, tehát Rudolf megválasztása előtt és nem utána történt. Érdekesen vázolja a szerző V. Istvánnak, mint ifjabb királynak nagyszabású politikáját, melynek a célja a magyar uralomnak nyugat felé való kiterjesztése és ezzel Ottokár cseh király nagyhatalmu törökvesztése megakadályozása volt. IV. László idejében, a diadalmas magyar és német seregek által megsemmisített cseh hadsereg élén hősi halállal kimúlt cseh király a Nagy cseh birodalom ideálját magával vitte sírjába. Fraknoi fejtegetéseit főképp a Habsburgi Rudolf fennmaradt levelező könyvére alapítja, melyet ebből a szempontból magyar történetíró még nem méltatott eléggé.

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkesztő Andor József) január 7. i száma következő tartalommal jelent meg: Szigárd. Sára. — A mi irodalmunk és a realám. Harsányi Lajos. — Gondolatok. — A szászszentlőki kalendárium. (Regény.) Boros Ferenc. — Négy magyar jáger. (Erdészeti) Pogány Kázmér. — Az életjelenségek utazása. Marosi Arnold. — Gondolatok. H. H. — Szívvel lélekkel. (Regény.) Irta: Rósa Bazin; fordította: Kálmán György. — Kultúra. — Hítről-hítre. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. ker., Fehérvári ut. 15. szám. Előfizetési ára félévre 10 korona. Muttatványzámat készséggel küld a kiadóhivatal.

SZÍNHÁZ

Heti műsora

Szerda: Zuzsi. (Bevezető előadás.)
 Csütörtök: Zuzsi.
 Péntek: Zuzsi.
 Szombat délután: Szibil.
 Szombat este: Négy a király.
 Vasárnap délután: Egy magyar nábob.
 Vasárnap este: Zuzsi kisasszony.

„Kárpáthy Zoltán” Nagyváradon. Erdélyi Miklós színházgáztó buia pesti utja alkalmával megszerezte előadásra Jókai Mór osodaszép dramatiszt regényét „Kárpáthy Zoltán”-t, amelyet Budapesten a sajtó kritikája osztatlan elismeréssel fogadott. Erdélyi igazgató már ki is osztotta a szerepeket, s a társulat drámai erősségei nagy buzgalommal készülnek, hogy diadalra jutassák a legnagyobb örök bálványát, „Kárpáthy Zoltánt.”

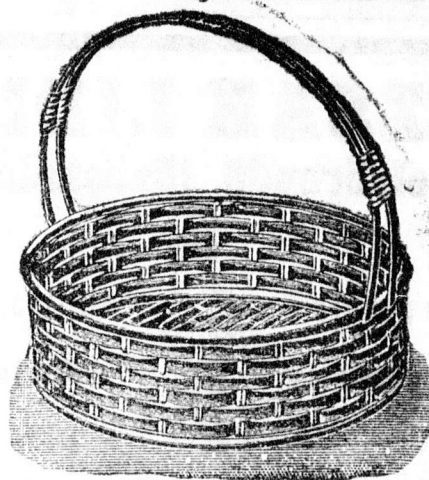
Bevettek katonának. Dózsa István a színháztagja Budapestre utazott a sorozásra. Tegnap sürgőnyt kapott Erdélyi igazgató. Eanyi állt benne: Bevettek katonának Dózsa. Erdélyi lépéseket tesz, hogy felmentesse Dózsa, sli hasznavehető tagja a társulatnak.

VIGADÓ mozgószínház
 Szerdán
A fejtelten ember
 dráma 4 felv.
 Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppan 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

URANIA mozgószínház
 Szerdán
Kisértet a lépokon
 dráma 3 felv.
 Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppan 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

APOLLO mozgószínház
 Szerdán
Orginska Olga vallomása
 dráma 4 felv.
 Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppan 8 órakor és hétköznapokon 5-kor.

Heti árjegyzék:

- China ezüst kenyér kosár . . . 4 K
- China ezüst cukor tartó . . . 4 K
- China ezüst vaj tartó . . . 4 K
- China ezüst cukor kosár . . . 4 K
- China ezüst dohányzó készlet 4 K
- Vizes készlet 6 személyre . . . 4 K
- Boros készlet 6 személyre . . . 4 K
- Likőrös készlet 6 személyre . . . 4 K
- Sörös készlet 6 személyre . . . 4 K
- Tesztá készlet 6 személyre . . . 4 K
- Befőttés készlet 6 személyre . . . 4 K
- Teás készlet aranyozással 6 személyre . . . 12 K
- Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . . 12 K
- Mocca készlet aranyozással 6 személyre . . . 12 K
- Mosdó készlet fayence . . . 10 K
- Fűszer készlet állványnyal. . . 10 K
- Cigaretta ezüst készlet . . . 10 K
- Ebédlő készlet aranyozással 6 személyre . . . 30 K

Évőeszközök, kávéházi felszerelések, vendéglői felszerelések
Képheretkezés, ablak üvegezés
 gyorsan, előnyös árban készül.

KOMLÓS TESTVÉREK
 üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR**
 Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

FACIPÓ-GYÁR

Haas Lipót

LINOLEUM

NAGYVÁRAD

RAKÓCZI-UT 5. SZÁM.

Cipőfelsőrész bőrből,
talp és sarok fából.

Nagyság: 27-28, 29-35, 36-39, 40-48.
Ár: 14.-, 16.70, 19.40, 24.- K.

DETAIL

ENGROS

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

relatében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilgigeti minház művésznek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtott ágyak eredeti gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r-t-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Szőlőtörkölyt

kiégetett vagy kiégetetlen állapotban legmagasabb árrban vásárolunk.

Moskovits Mór és fia
Részv. Társ. Kolozsvári-u.

Dinamó és szivógáz-motor kezelésében jártas hadmentes, vagy felmentett

vizsgázott gépész

azonnali belépésre felvétetik a Félix-fürdőben.

Szőlősgazdák és Kereskedők figyelmébe!

RAFFIÁT

első rangú nagyobb mennyiségben szállít

a Nagyvárad Hitebank részvénytársaság.

Zöldfa utca 2. sz.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik, (Nagyvárad, Bémer tér 2) 1917. január 1-én nyitotta meg

XV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melynek mind-egyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hónapig tart, aminek eltelte után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért hasánonban való arányos részvétel mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezvényre kölcsönöket folyósít és a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatt törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap délelőtt 9-12 óráig, délután 3-6 óráig történnek.

Vidéki tagok részére póstatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdte, ezért felkértem a belépési számdeklarációkat a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915 december 16.

Általános Takarékszövetkezet.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű Villamos vasalók, főzőedények, tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók. Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja

55.

Főszerelőtelefonja

55.